

Р.Л. МАТВІЙЧУК, начальник відділу забезпечення протиепізоотичних заходів
Головне управління ветеринарної медицини в м. Києві

ОБЕРЕЖНО — СКАЗ!

*«Нет болезни мучительнее и ужаснее, как водобоязнь (т.е. бешенство).
Когда впервые мне довелось увидеть бешеного человека,
я дней пять потом ходил, как шальной...». А.П. Чехов*

Сказ – дуже небезпечно вірусне захворювання всіх теплокровних тварин і людини, яке характеризується тяжким ураженням центральної нервової системи. Поширення сказу серед тварин сприяє наявності природних вогнищ зі збудником інфекції. Джерелом збудника сказу є хворі тварини. Зазвичай зараження відбувається при укусі – вірус зі слиною хворої тварини потрапляє в організм через травмовані ділянки шкіри. Проте зараження можливе також через слизові оболонки, кон'юнктиву ока.

Встановлено, що в Україні вірус сказу можуть передавати близько 30 видів різних тварин, зокрема вовки, лиси, борсуки, куніці, єнотоподібні собаки, лосі, білки, кажани тощо.

Сказ потребує особливої уваги фахівців ветеринарної і медичної науки, оскільки в багатьох областях України займає головне місце в інфекційній патології. Щорічні спалахи хвороби не припиняються як серед диких м'ясоїдних, так і серед сільськогосподарських і домашніх тварин.

Близько 80% заражень сказом від диких тварин відбувається при контакті з лисицями. У них дуже чітко вираже-

ний синантропізм, екологічні зв'язки з хижакими різних видів щодо кормових можливостей і місць заселення. Тому контроль за кількістю диких тварин сприяє зниженню поширення сказу. Необхідно вести об'єктивний облік поголів'я лисиць і по змозі проводити обов'язкове дворазове щеплення пероральною антирабійною вакциною.

Хворі на сказ дикі тварини залучають до епізоотичного процесу свійських, передусім собак і котів. Незважаючи на те, що спеціалістами державної ветеринарної служби Києва постійно ведеться робота щодо недопущення занесення сказу на територію міста, у 2013 р. при дослідженні патологічного матеріалу від різних видів тварин було діагностовано 19 випадків захворювань на сказ, у т. ч. у 9 випадках тварини перебували або утримувалися на території Києва, а в інших 10 – на території Київської (8 тварин), Полтавської (1) та Чернігівської (1) областей.

У березні 2013 р. у Києві було зафіксовано випадок сказу в лисиці (Деснянський район, с. Биківня), яка контактувала як з домашніми, так і з безпритульними тваринами. Через це впродовж місяця у відділ з боротьби зі сказом тварин ДУ «Центр охорони тварин у м. Києві» надійшло ще п'ять тварин (чотири собаки та один кіт), у яких діагностували сказ після їх загибелі.

Важливим питанням залишається неконтрольоване розмноження безпритульних тварин, що призводить до зростання їх популяції та скупчення у великій кількості на околицях міста і смітниках та робить неминучим контакт за-

значених тварин із хворими на сказ. Як наслідок зростає можливість інфікування. Так, наприклад, у липні 2013 р. у Дніпровському районі Києва було діагностовано сказ у щура, який покусав восьмирічну дитину.

Слід зазначити, що вимушені антирабійні щеплення, які роблять після укусу тварини, підозрілої на сказ, людина переносить важко. Зокрема вони можуть спричинити такі небажані наслідки, як загострення хронічних хвороб і важкі алергічні реакції.

Із настанням теплої пори року власники тварин вивозять своїх улюбленців за межі міста, заздалегідь не подбавши про щеплення проти сказу. Так, у липні 2013 р. від сказу помер собака, який утримувався на карантині у відділі з боротьби зі сказом тварин. Власник неодноразово вивозив не щепленого проти сказу собаку на дачу в с. Жукин Вишгородського району Київської області, де той контактував як із безпритульними, так і з дикими тваринами.

У значній частині закладів ветеринарної медицини Києва щеплення проти сказу домашньому улюбленцю можна зробити безкоштовно, але легковажне ставлення власників тварин, які не усвідомлюють важливості проблеми, призводить до виникнення захворювання.

Наявність у приватному господарстві чи квартирі собак, котів – це насамперед відповідальність, тому проведення профілактичної щорічної вакцинації є запобіжним заходом для власної безпеки та безпеки своїх близьких.

І на звершення, дуже доречними, як на мою думку, будуть слова: «Всі, кого ми приручили, є по суті частиною нас, а тому ми повинні завжди нести відповідальність за них, як за себе». ○

